

i allà davant, Istanbul

Joan F. MIRA

Si us interessa el Bizanci medieval, o Constantinoble, l'últim gran reducte de l'Imperi d'Orient, no us feu il·lusions. Istanbul és ja fora d'Europa, per molt que us diguen que Àsia es troba a l'altra part del pont. Istanbul és turca. La Istanbul vella, almenys, que és la que val la pena.

És millor arribar-hi de nit, no tenir cap sensació d'aproximar-se a una ciutat desconcertant. Arribar de nit, i a l'altre dia, de matí, agafar un taxi i plantar-se al mig del pont de Galata, el més antic sobre el Corn d'Or. I mirar, només mirar. La gent que passa, els vaixells, l'aigua. Imaginar, per única vegada, gent nostra d'un altre temps, galeres de venecians, de catalans. Després, girar la vista dels barris nous de Galata-Beyoğlu cap a la ciutat vella. El perfil de la mesquita de Yeni Cami, els alts minarets i l'amuntegament de cúpules, la mesquita que van fer fer dues sultanes, Sefiye i Turhan Valida. Les sultanes, sempre presents.

Desfer el camí del pont, cap al Basar Egípc, que va fer construir... la sultana Hatice al segle XVII. Basar de les espècies arribades d'un orient encara més

remot, com abans: còlquica, oli de pomes amargues, ambre clar, canyella, arrel de móra, encens, arrel de gesmil, càmfora, mirra, musc d'Aràbia, el mareig dels perfums més intensos, per arroves en sacs, en bótes, en munts de colors de safrà i d'or. I a la dreta, una altra mesquita, la de Rüstem Paixà.

Pel carreró d'Alay Köskü, tan turc com pugueu demanar, passegeu de cara a la Sublim Porta. On esperaven els ambaixadors dels pobres països europeus tremolosos. Volteu encara, fins a trobar l'entrada al parc del Topkapi i als museus. Hi ha guies que ho expliquen. Només recomanaria deixar el Tresor per al final de la visita: vist el palau, s'explica que el Gran Turc hagués reunit tal quantitat de peces úniques.

Abans, hi havia el pati dels genissers, les cuines immenses de Solimà el Magnífic, les porcellanes. La Porta de la Felicitat, que dóna accés al palau privat, i que no gosaven passar ni els soldats rebels dels patis. El dia de la proclamació, el nou soldà hi rebia primer l'homenatge del cap dels eunucs, del cap dels xambel·lans, del gran cap dels Patges Íntims. Després, ja es podia asseure al tron. Ja podia disposar de l'Harem. Passejar, com el turista, pels allotjaments dels eunucs i dels centenars de concubines, ells i elles tancats de per vida. Reposar i fer festa a les grans sales d'aurades. Em deia el senador Cucó, historiador i expert en afers internacionals: «¿Com podien entendre's,

el Gran Turc i Felip II, com?». De cap manera, evidentment.

Deixem-ho córrer. Eixiu, i entreu en Santa Sofia. «Oh Salomó, t'he superat», que va dir Justinià el 537, quan la inaugurava. Sense saber que el 1204 el croats cristians d'Europa l'havien de sa-

quejar a fons..., i que serien els turcs els restauradors, ja com a mesquita, és clar. Curiós. Només se li pot comparar la Mesquita Blava, enfront mateix. És excessiu del tot.

I reserveu un dia, una vesprada almenys, per al Gran Basar. Ell sol, val el viatge. És el més gran mercat oriental del món. El 1880, quan els turcs començaven a fer estadístiques, hi havia al Gran Basar 4.399 botigues. No sé si ara n'hi ha tantes, o més encara. No té descripció. Cuir de camell i plàstic verd, argent i llanuda, dagues repujades i rellotges de Hong Kong,

catifes, teles, vestits, sense pressa, us convidaran a un te si sou pacients, a un altre te, i a un altre encara.

Eixint per l'altre costat, una altra gran mesquita, la Süleymaniye, el non plus, l'edat d'or, l'arquitecte Sinan el mític. La mesquita de Beyazid al costat dels llibreters de vell, la de Seh-zade, la de Fatih... Imagi-neu que a París hi hagués una dotzena de catedrals com Notre-Dame. Excessiu.

En un carrer ample, al costat, no en recorde el nom, ixen els autobusos. Un cartell mal pintat: Bagdad-Teheran-Karachi-Goa. Era abans de no sé quines guerres.